

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT NYASTE SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 6. Utkommer hvarje Söndag. Götheborg den 8 Februari 1857. Pris för år: 6 R:dr 32 sk. B:co. XI årgången.

Baron C. Steuben.

Målaren Carl Steuben, som för icke länge sedan afled i Paris, föddes i Bauerbach (hertigdömet Baden) den 19 April 1788. Hans fader, baron Steuben, var först i Württembergisk tjänst, men flydde till Ryssland, der han sedan bragte sig upp till öfverste-löjtnants rang.

Den unge Steubens kallelse yttrade sig mycket tidigt. Som elev af akademien för skön konst i Petersburg, gjorde han här så hastiga framsteg, att man efter 18 månader beslöt skicka honom till Paris för att fullborda sin artistiska uppfostran. Han var då vid femton års ålder. Han tillbragte fyra dagar i Weimar hos sin faders skolkamrat,

den namnkunnige Schiller. Här träffade han fru Staël v. Holstein, som, tvungen att leva i landsflykt, fattade intresse för den "lille ryssen," såsom hon kallade honom, och sökte att trösta honom i hans bedröfvelse der-öfver, att äfven han var landsförvist långt ifrån sin familj; men åtminstone frivilligt, för att studera målarkonsten uti detta Paris, från hvilket en misstänksam styrelse hade uteslutit henne. Fru Staël skaffade honom ett rekommendationsbref till herr de Gerando.

Ankommen till Paris gick den unge Steuben till general Borozdin, attaché vid ryska beskickningen, som skaffade honom inträde till Robert Lefebvres atelier. Efter fyra år

lemnade han denna och fortsatte sina studier under Gerards ledning. Denne senare använde honom till biträde vid sina arbeten. Under de tolf år, som förlöto i denna underordnade ställning, arbetade Carl Steuben föga för sig sjelf.

Emellertid utställdes år 1812 en af hans taflor, som väckte publikens uppmärksamhet, och anses för ett af hans bästa arbeten. Redan uti denna tafla, som föreställde "Peter den Store på insjön Ladoga under en storm," uppenbarade sig både hans företreden och fel till en grad, som man senare skulle finna äfven uti hans andra viktiga arbeten: en temligen liflig känsla för det dramatiska af ett föremål eller en situation, men som låter hänföra sig ända till theatralisk effekt; ledighet och kraft uti skapelsen af vissa figurer, men tröghet uti teckning och utförande. För en komposition: "Saint Germain utdelande sin egendom till de fattige," erhöll han 1817 medalj, och taflan inköptes af kyrkan Saint-Germain-des-Prés. Bland de arbeten, som vidare grundade målarens rykte, bör nämnas: *Mercurius öfstande Argus* (1822), befinner sig i musée du Luxembourg; *Wilhelm Tell störtande sig ned i Gesslers båt*; *De tre Schweizarnes ed*, en herrlig komposition, utställd 1824 och inköpt af hertigen af Orléans.

En af hans märkvärdigaste taflor: Peter den Store, som barn, räddad af sin moder från Strelitzarnes raseri, befinner sig i Luxembourgs museum. Om målaren, på det sätt han utfört denna dramatiska scen, icke kunnat undvika den melodramatiska öfverdriften, har han dock förstått att åt den unge czarens oförskräckta och stolta drag gifva ett slags vild skönhet, som bidragit till detta arbetes framgång.

Den popularitet, som artistens namn förvärfvade sig genom behandlingen af andra föremål, sådana som: "Esmeralda, smekande sin get" eller "dansande," lånade han ur den frejdade Victor Hugos poetiska skapelser i dess romaner; dessutom framställd, han på duken "en af ofantliga rikdomar gynnad persons motgångar;" "en historisk mans sista ögonblick;" "ankomsten till ön Elba;" "Napoleon vid Waterloo" o. s. v.

Steuben hade sedan flera år tillbaka återvändt till Ryssland, hvarest hans första ungdom förflutit, och der han, genom en besynnerlig motsats i sitt artistiska lif, fortsatte att låta sin pensel illustrera den napoleonska dramen för de ryska seigneurerna, under det han vid sin ankomst till Frankrike målade scener ur Peter den Stores lif.

—>>> —<<<—

Vår tid.

"Den goda gamla tiden!" lyder den vanliga smädelsen mot det närvarande, den tid som vi företrädesvis kalla vår.

Hvad är det som föranleder denna tidens barn att uppträda som dess klandrare? hvilka äro de fel, som falla så tungt i den ena vågskålen, att dess goda egenskaper väga så lätt i den andra? vi fråga — hvad var forna tidens företrädare framför den nuvarandes? — "Enkelheten, förnöjsamheten" svaras det. Vår tids fel skulle alltså ligga i brist på dessa egenskaper, i deras motsats: "yp-pighet, slösaktighet, njutningsbegär. Om klandrarne ändrade ordalydelsen af deras beskyllning och sade: Vår tid erbjuder det högsta njutningsbegär tillfredsställelse, så vore häruti sanning och rättvisa.

Begär efter njutning födes med människan, hörer alldeles icke till hennes fel, utan är lika nödvändigt såväl för hennes fysiska som andliga utveckling. Nästan utan undantag äro andligt begäfvade men-

niskor "begärliga efter njutning"; att vara i stånd att njuta ända in i sena ålderdomen är en lycka nästan liktydig med en länge förunnad ungdomlighet.

Säkerligen har det icke gifvits någon tid så egnad att stilla människans trängtan efter njutning som vår och det, tycker jag, är ett färetråde hos densamma. Ett annat färetråde är, att detta öfverflöd på njutning, som vår tid erbjuder, icke kan vinnas under människans tröghet, utan genom dess flit dess arbete.

Vilja vidare vår tids barn klandra sin moder så måste de säga: "Begär efter vinning är hennes fel", och hafva de också härmed sagt en sanning, så är detta begär visserligen raka motsatsen af förebräelsen för begär efter njutning, ty bemödandet efter vinning utesluter för ögonblicket njutningen. Törst efter rikedom, sträfvande efter egendom utmärker vår tid. Rastlöst arbete, sömlösa nätter, umbäranden och inskränkningar äro de medel, hvarigenom tusentals af våra samtida hinna till egendom och genom denna till ett sorgfritt, njutningsrikt lif.

Här kan man göra den invändningen: "Gifves det icke otalige äfven i civiliserade stater, som ha bedrägeri att tacka för sin rikedom, som tillskansa sig enkors och faderlösas gods, det de ostraffade bortslösa i frosseri och yppighet?" Ty värr är det så, och dock ligger häruti civilisationens stora obestridliga företrädare framför råhetens natur-tillstånd, att bedragaren måste frukta för att visa sig

så som han är, att han påtager sig ärligheten som en nödvändig mask och måste taga sin tillflykt till förställning, för att bland redliga människor anses för deras jemlike. Att tjufven, bedragaren, röfvaren är tvungen att dölja sig, talar, i min tanke, fullkomligt för vår tids bättre principer.

Det gafs visserligen en tid, då stråtröfvare, vägriddare helt och hållet utan ringaste tvivel om sin rätt, fråntogo och förslösade oskyldiga resande deras egendom. Den tid uti hvilken det gifves "skenhelige", är kanske icke den sämsta; ty de gifva ju äfven bevis på, att, för att uppfylla lagarnes och sina medmänniskors fordringar, behöfs ärlighet och en god karakter, och i det de "synas heliga" och genom förställning förnedra sig, gifva de deras tid, deras medmänniskors intyg om behovet af ära och dygd.

Men låt oss återvända till njutningsbegäret, till detta så kallade fel, hvilket så ofta nämnes såsom det, hvilket är nutidens människors förnämsta lyte. Njutningslystne ha människorna alltid varit, i alla länder, i alla zoner och äro det ännu, blott sättet att njuta är olika. Ju högre människorna står, ju större hennes bildning är, desto mera utvidgar sig kretsen af hennes njutningar; den inskränkte natursonen, som kanske icke känner något ljufligare, än att berusa sig i starka, vidriga drycker, njuter som forntidens förklemade son vid den syrbaritiska måltiden. Vilden, som under det

TORNVÄKTARENS DOTTER.

HISTORISK NOVELL.

AF

Luitpold Baumblatt.

(Forts. fr. N:o 5.)

ch spelet fortsattes. Generalen tog saken lätt, ty han trodde icke, att den tarliga flickan skulle vara synnerligen bevandrad i detta spel. Men snart märkte han, att han hade att göra med en mästarinna; ty han förlorade den ena pjesen efter den andra, så att hans kung slutligen blott var skyddad af ett torn och några bönder.

— Detta torn måste jag till hvilket pris som helst försöka gardera! — sade han, i det han flyttade fram en bonde.

— Tror ni verkligen, — frågade Maria leende, — att en svag bonde är i stånd att skydda det stora tornet?

— Hvarför icke? — sade hennes motståndare med tillförsigt. — Till och med den ringaste figur kan ibland göra stor tjänst, och för att rädda ett torn får man i alla fall göra sig litet möda.

— Vål är ett torn nog viktigt, att man för dess skull vågar ganska mycket. Äfven jag känner ett torn, herr general! för vars räddning jag gerna skulle vilja tala ett nådens ord.

— Nåd? I schackspel gifves det ingen nåd, mitt barn! Det borde du som en öfvad spelare känna! Men, hvad är det du pratar om ett torns räddning? Dina två torn äro ju i godt förvar.

— Men ett annat torn är i fara, general!

— Hvilket?

— Altpörtels fasta torn, herr general! Skänk mig det?

— Generalen blef öfverraskad. Han öfvergaf spelet, som han dock måste anse som förlorat, reste sig och sade leende:

— Må vara, jag bifaller din bön, tappra flicka! Jag skänker dig det gamla tornet och vill genast gå, för att gifva kontraordres; ty mina ingenjörer äro redan sedan tidigt i morse sysselsatte med att anlägga minor, som redan nu måste vara fyllda. Låten er ej mera störas och tömnen ett glas för er väns välgång.

Han skyndade sig att lemna rummet, och den unga bruden satte sig åter lungt mellan sina lyckligtgjorda vänner.

7.

Brottet.

Några dagar efter festen, då Marias fästman satt en afton i sitt arbetsrum vid en lunta akter, hörde han steg i förstugan. Han öppnade dörren och såg Rhenskapparens Henrik, som ödmjukt helsade och bad honom

han förtärer sin slagtrade fiendes kött, firar sin seger med vilda språng och yra glädjerop, njuter liksom det smyckade lyckliga paret, i den glänsande balsalen vid musikens ljufva klang, tyckes i rytmiska rörelser måla de smältande melodiernas figurer. Konstkännaren, som bortgaf tusenden för egandet af ett herrligt verk, i hvars betraktande han tyckes helt och hållet försänkt, njuter, och att han lärt att njuta på detta sätt, att tiden förmådde stilla hans törst efter denna njutning, det är, tror jag, icke ett fel hos tiden, utan ett företräde.

Arbete och flit karaktisera vår tid; på ett underbart sätt verka i henne äregirighet, begär efter egendom och njutning tillsammans, för att samla ämne till njutning. Man arbetar för andras njutning, för att en gång själf kunna njuta, och sålunda uppstod lyxen, denna arbetets, det fria arbetets frukt.

Äfven föregående tidsåldrar kände lyxen; men dentiden var dess moder, arbetet, ännu slafvinna, och vågade blott införa sin son uti de rikas palats. Nu är han bekant i den civiliserade världens alla hvarf, nu smyckar han handverkarens och arbeterskans vindsrum med ett proportionerligt öfverflöds vänliga skimmer, och genomtränger såväl välgörenhetens som rättvisans handlingar. Ty hvarest menniskokärleken nu bygger ett fattighus, är det ett slott, och der, hvar en straffanstalt för brottslingar höjer sig, se vi ett palats.

Här säger en yngling, der en familjfa-

der farväl åt hem och anhörige, för att segla öfver till den nya världen och vinnna skatter, vare sig genom guldgräfning eller arbete, af annat slag, som icke är mindre besvärligt. Hans förstånd säger honom, "du måste arbeta, du måste umbära för att en gång kunna njuta." — Allt, som gifver lifvet värde och behag, kan ernås genom arbete, och vi vore högst orättvisa, om vi förnekade, att menniskandan i våra dagar står på den höjd af bildning, att han finner njutning i arbetet

Kanske invänder mången: "Ja må den bildade njuta, hans njutningar förnedra ej menniskonaturen; men den rå massan, som söker njutning i tillfredsställelsen af föraktliga passioner . . ."

Må vara; men gif icke därför massan af folket förlorad, omärkligt utbildar sig äfven hos henne sinne för det högre, så snart det högre göres henne tillgängligt. Ju mera kretsen af hennes begrepp utvidgar sig, tager också hennes önskingar en högre riktning och hon lär sig att förakta sina njutningar, så snart hon lär sig begripa något ädlare.

Vår tid är en god, en stor tid, som inom sig bär fröet till hvarje fulländning; det är icke en eröfrares blodiga lycka, som bragt henne till denna storhet, utan fredens sol har så skönt utvecklat dessa herrliga blommor: vetenskap, konst och välgörenhet. Det jern, som annars smidt till svärd, stod i krigets tjänst, slutar nu fredens band kring alla länder, och snart

sammanfogas jernringen till nationernas förmålning.

Må vara, vår tid är begärlig efter njutning; men den är det dock under förnuftets herravälde. Hvar finne vi nu för tiden en rik, som förlösar sitt gods, utan att tänka på framtiden? Han ockrar dermed, umbär på sätt och vis, på det att medlen till njutning aldrig skola tryta honom, liksom den obemedlade arbetar, för att förskaffa sig dessa medel. Detta är vår tids begär efter njutning.

Klandra icke vår tid, tillräkna honom icke som en förseelse, att han från den barnsliga obetänksamheten har utvecklat sig till det fulla medvetandets mogenhet, att han har blifvit förståndig och nykter.

"På dess frukter skall man känna den." Njuten vår tids frukter: fred, skönhet, välgörenhet och sägen derefter, om I hafven hjerta dertill. — Det är en dålig tid!

Arkivet i Venedig

är väl det största i hela världen. I följd af de genom kejsarens frikostighet tillförsäkrade tillgångarne har det blifvit utomordentligt riktadt och inrättadt med den beundransvärdaste ordning. Det innefattar 298 salar, hvilkas väggar äro beklädda med bokhyllor. Ställdes dessa senare i en rad bredvid hvarandra, så bildade de en linia af 26,000 metres eller $7\frac{1}{2}$ lieues (= 3 sv. mil). Oaktadt nämnda utrymme, har dock ej funnits rum nog till att upptaga de 8,664,700 häften, hvar af hela massan af här samlade dokumenter består. En venetian har beräknat, att ett tusen skrifvare, hvilka dagligen arbetade oafbrutet åtta timmar, skulle behöfva (i mindre tid än) 735 år för att afskrifva hela arkivet.

om ett kort samtal. Burkhard bjöd honom stiga in och sitta ned.

— Förlåt, om jag stör, herr rådsherre! — började ynglingen, — men jag gaf er svärlar mitt ord att besöka er i dag.

— Hvarom handlar det, Henrik?

— Herr rådsherre, jag är en simpel borgareson och eger som sådan icke nog lärdom, för att sätta mig ut öfver mångt, som de lärde herrarna kalla drömmar eller vidskepelse. Jag tror icke heller på drömmar, och hade kanske icke själf ansett det nog viktigt, att därför så sent falla er besvärlig, om icke tornväktaren, från hvilken jag nu kommer, hade föranlett mig dertill . . . Under stormande vinternätter är det redan i och för sig nog hiskligt deruppe i tornet, och då min gamle gudfar först hade berättat mig en hel hop fasliga saker och sedan sade, att han under midnattens hemska timma hörer klockorna sucka och flera tecken, som bebåda en elak framtid, var det egentligen intet under, att jag åter påminde mig en dröm, som jag förliden natt hade om er och att densamma åter framstod dystert och hotande för mig i går, då min själ var så ovanligt ångestfull

. . . Jag såg er nemligen ligga i en likkista, och vid era läppar hängde några vattendroppar. Men dessa uppsvälde förfärligt, flöto ut, öfversvämmade er, och er likkista bortfördes af den väldiga floden, under det att hvarje squalpande hölja sjöng de orden: »Han är mördad? han är mördad!»

— Nå, än se'n? — frågade rådsherrn.

— Då jag vaknade, — fortfor Henrik, — voro mina ögon våta; jag hade under min namnlösa ångest föllt bittra tårar. En dylik ångest öfverföll mig åter deruppe i tornet, då min gudfar berättade mig äfventyr om spöken, under det att stormen med regn och snö rasade mot fenstren och tjöt genom alla takets lufthål. Min dröm föll mig åter på sinnet, den kom mig att rysa och jag meddelade den åt den gamle tornväktaren. Denne rynkade pannan och sade efter ett kort betänkande: »Burkhard bör ta sig till vara för vattnet! Gå, min son, och varna honom i denna stund. Vatten hotar hans lif . . . genom vatten skall han dö.»

— Och hvad är din tanke om drömmen? tror du, att den har någon betydelse?

— Nej, själfva drömmen fäster jag mig ej vid; men

den ångslan, hvarifrån jag icke kan lösrycka mig, är dock besynnerlig. I alla fall får det vara huru det vill, så kan försigtighet icke skada.

— Jag tackar dig, hederlige Henrik! Du menar väl och ärligt med mig. Du har rätt: vi leva i en tid, då man icke nog kan rekommendera försigtighet. Emellertid stå vi alla i Guds hand, och hvem förmår skydda sig mot blixten? Hvilken magt kan bjuda honom stanna! Han störtar ner på den sorglöse vandraren, träffar honom oförmärkt och . . . han är ej mera.

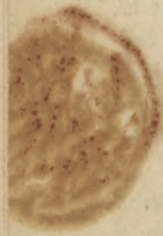
Henrik aflägsnade sig och Burkhard fortsatte åter sin arbete, som sedan några dagar betydligt tillvext; ty hela rådet var fortfarande sysselsatt med att sätta vederbörande militärbefallningar i verkställighet, hvilka alla måste hastigt och punktligt verkställas, om staden icke skulle få vidkännas ännu hårdare förtryck.

Det var öfver midnatt, då den litige embetsmannen bortlode akterna och begaf sig till ro. Trött efter dagens arbeten, föll han snart i en djup sömn.

Utanför rasade vädret ännu mycket våldsamt. Stormen hven förfärligt och piskade Rhens vågor, som voro nära att bilda en ismassa. Regn, blaudadt med snö,

Mexikanska afgodabilder.

Slawonen.

Purpradt drager sig aftonmolnet öfver höga almar, som, med böjda grenar, stå omkring källans klara spegel.

Utsträckt, hvilande på den bruna mossan, ligger här Slawonen; med fuktig glans i eldigt öga, blickar han upp åt trädens kronor.

"Stephan, broder, dyre broder, hvarför måste du så tidigt blekna? Omätligt långt från kära hemmet ligger du så ensam, öfvergifven.

"Förer ej en tanke till faders hydda: svart och trång är hon och nedrökt; men

fältets fria vindar leka kring dess väggar.

"Förer ej en tanke till heden, till de blanka spegelsjöar, uti hvilka stjernor bada, öfver hvilka vindar flakta?

"Förer ej en tanke till flickan, som dig

sörjer, beder klagar, sliter håret i förtviflan, suckar utan att lättuad känna?

"Länge gick jag ensam med min sorg, ville ej för henne yppa sorgestolen. Sänk, o natt, dig öfver det förflutna! sköna tid, då vi voro tillsammans!

Purpradt drager sig aftonmolnet öfver höga almar, som, med böjda grenar, stå omkring källans klara spegel.

Mexikanska afgudabilder.

Mexikos ur-invånare, de såkallade Asteckerne, utgöra en snart utloeknande indianstam, hvars kultur, seder, bruk och religiösa föreställningar först i nyare tiden blifvit föremål för en särskilt undersökning.

Det torde kanske icke sakna intresse, att framställa dessa bilder, som af Asteckerne vördas och tillbedjas såsom högre väsenden. På bifogade planch befinner sig en talrik samling af desamma, hvilka dels äro bildade i sten, dels formade i lera.

För att börja med den viktigaste (1), skola vi först betrakta Asteckernes högste gud, som bär namnet Fitzliputzli. Som man ser är han till gestalten icke den störste, men hans förfärliga mun och hans vredgade framstående ögon antyda, att han föreställer den fruktansvärdaste. Fitzliputzli gäller hufvudsakligen som krigets gud, som slagningens och stridens gud och som blixstens och åskans upphof. Man

finner detta hemska ansigte vanligen på en fotställning (2) af svart granit.

I en grupp (3) af bränd lera föreställes ett människooffer, hvilket måste bringas krigsguden efter vunnna slagning. Denna grupp befann sig på en fotsfällning (4), på hvilken krigsgudens fula ansigte var ut hugget, uti en af de rikaste och anseddaste familjers hus i Mexiko, som för dess märkvärdighets skull hade förvarat densamma. Den nämnda fotställningen är ett af de altaren, på hvilka Asteckerne bragte Fitzliputzli människooffer.

Om detta rysansvärda bruk gifver en amerikansk skriftställare en noggrannare beskrifning. "Presterna," berättar han, "grepo slagtoffret och lade det öfver altarstenen, ett upptill afrundadt jaspisblock. Fem prester fasthöllo hufvud, armar och ben, under det en sjetta, som bar en röd mantel, öppnade den olyckliges bröst med en skarp knif af itzli, en mycket hård vulkanisk sten, och ryckte hjertat ut genom säret. Blodigt ock ännu sprittande höll han det mot solen och kastade det derefter i stoftet vid altarets fot.

En annan liksom märkvärdig minnesvård är modellen (5) af det stora Teocalli (gudshus i Mexiko), hvilket ganska noggrant är beskrivet af spanska skriftställare. Ferdinand Cortez, Mexikos eröfrare, förstörde detta landets största hedniska tempel, och lät på dess plats uppföra en katedral. Två trappor förde upp till tempelbyggnaden, af hvilka den ena var bestämd för presterna, den andra för

offren. Uti de begge fyrkantiga tornen, som voro byggda på platformen, befunno sig de derstädes dyrkade gudabilderna. Offeraltaret var inrättadt uppöfver det sista trappsteget och från denna höjd nedkastades offrens lik vid folkets religiösa fester. Dessa olyckligas hufvudskålar tog man omsorgsfullt vara på och uppställde dem i symmetriska rader längsät ena tornets framsida, der Cortez ledsagare skola ha funnit ungefär 130,000 stycken.

I ett kapell eller en nisch plögade de mexikanska skyddsgudarna vara uppställda, af hvilka fig. 6 gifver en föreställning. Afgudabildens tillslutna mun är hos denne liksom hos en liknande under N:o 7 tecken till förtigenhet. En annan figur med två hornlika utvexter på hufvudet, håller en skål, som var bestämd att vid offeringarna upptaga menskoblodet. En sådan skål är också särskilt (9) afbildad, likaledes en knif (10), hvarmed offerets inelvor öppnades. Rökfatet (11) begagnades vid högtidligheter, då presterna inrökte kejsaren.

Jaspisstycket (12) bildar en del af det instrument (carcan), som en af de sex offerpresterna satte på den till döden invigdes hals, för att fasthålla dennes hufvud. Den med dödens sinnebild pryddelikstenen (13) tyckes med de förut uppräknade föremålen bilda hela raden af de mordverktyg, som användes vid de gamla Mexikanarnes religionsöfningar.

Många af de små figurer ur den samling, hvarur de här återgifna bilderna äro

drefs af tjutande vindstötur genom boningarna. Gatorna voro öde och tomta, och blott då och då hördes skyltvaktarnes lunga steg, hvilka, trotsande stormen, troget uppfylde sin vanda tjänst.

Burkhardts väning låg på nedra botten. Hans sängkammare befann sig bredvid hans arbetsrum, som han icke länge hade lemnat, innan ett fönster upprycktes och en man, bärande en blindlykta, steg utan svårighet in. Han gick försigtigt fram och tillbaka i rummet, framtog emellanåt sin lykta, som han hade dolt under sin vida kappa, hvarfver han åter gömde den och närmade sig slutligen sängkammaren, vid hvars dörr stod på ett bord en vattenflaska jemte ett glas. Nu stannade den nattlige vandraren, drack litet ur flaskan, framtog derefter en liten flaska, höll henne mot ljuset och betraktade med belåten min den deruti varande grönaktiga vätskan. Deretter upptog han försigtigt korken och hällde af den lilla flaskans innehåll några droppar i vattenflaskan. Skyndsamt anträdde han härefter sitt återtåg och lemnade sängkammaren samma väg han kommit.

Följande morgon var Marias fastman ett lik!

Enligt doktorernas utsago hade han fått gift.

Den första smärtan öfver den värdige mannens förlust hade någorlunda mildrats. Maria, den hårdast träffade, blef, genom sin undergifvenhet för Guds vilja, fadrens och den gamle Burkhardts tröstarinna. Den gamle Burkhard utnämndes snart efter sonens död till stadens borgmästare. Han älskade Maria som en dotter och sedan tornvaktaren ännu samma år lemnade det timliga, öfvergaf hon tornet och flyttade till Burkhard, som upptog henne som eget barn.

Under oräknligt förtryck från fransmannens sida hade vintern smygt sig långsamt bort, lik en trött gubbe, som, böjd af skröplighet och älderdoms svaghet, mödosamt framlefvit de få dagar, som äro honom beskädda.

Det var Söndag. Människorna firade liksom naturen ett heligt sabbatslugn. Speyer låg i en så fredlig stillhet i den vaknande vårens sköte, att man knappt hade någon aning derom, att här vore en fransk vapenplats med talrik besättning; att den mest upprörande godtycklighet här dref sitt gudlösa spel med människornas heliga rättigheter; att all rörelse var hämmad, all verksamhet stängd och att sista resten af välmåga var tagen i

anspråk, emedan utsugningar och krigskostnader förnyades utan all ända. Man kan ej föreställa sig, hvilket ofantligt bekymmer hvilade på borgarnas hjertan, som efter så många lidanden knappt mera vågade hoppas på räddning och bättre dagar.

Borgmästaren Burkhard underhöll sig med Maria om dagens händelser . . . då begge öfverraskades af ett besök, som var dem intet mindre än välkommet. Erdman, i kaptensuniform, steg nemligen in, helsade med militärisk hållning och mottog beredvilligt den erbjudna platsen.

— Hvad förskaffar mig äran af ert besök, herr kaptan? — frågade honom borgmästaren med illa doldt missnöje.

— Mitt besök är i första rummet en gård åt höfligheten, som bjuder mig, att i min nya värdighet göra stadens föreståndare min uppaktning; ty det är i dag första gången jag bär min store konungs kaptensuniform.

— Er konungs? — sade Maria med en blick, som på en gång förrådade det bittraste hån och djupaste förakt.

tagna, framställa andra gudomligheter hos Astekerna. Vi låna blott några deraf, emedan här icke kan komma i fråga att ingå i indiska folkets hela mytologi.

Den lilla figuren (14) på taflans venstra hörn är den Mexikanska Ceres, den gudinna, som framkallat jordens välsignelser, hvarför hon också fått ett mais-ax och en vattenmelon i händerna. Utom denna gudom, som sörjer för människornas föda, ha Astekerna också en, som de ha att tacka för en dryck, som bereder dem glädje, ett slags Bacchus. Han ligger på ryggen (15) med ett uttryck, som antyder, att "pylken", ur-mexikanernas rusgifvande nationaldryck, har berusat honom. Den sittande figuren (16), som är återgifven i naturlig storlek, betyder jordbäfningsguden. Denna bild, som utan tvifvel var uppställd i något tempel, för att blidka den vredgade guden, har man funnit i närheten af Popocatepetl, denna förfärliga vulkan, uti hvars djup indianerna trodde helvetet vara förlagdt. Cortez, som felades svafvel till krutfabrikation, lät en af sina officerare nedstiga i det fruktade bergets krater, som alltsedan har blifvit och ännu är en af de rikaste svafveltillgångar.

Enkelt sätt att uttaga en säker middagslinie.

Dertill begagnas polstjernen (nordstjernen) och karlvagnen vid stjernklar himmel. Karlvagnens stjernbild igenkännes lätt af 7 vid himmelens norra del befint-

lige större stjernor, deraf 4 utgöra hjulen och 3 tisteln. Polstjernen, som är litet mindre, synes i rät linia med begge bak-hjulen och på ett afstånd från öfra bak-hjulet, som är obetydligt längre än karlvagnens hela längd med tisteln inberäknad, samt sitter temligen högt på himmelen. För att få reda på middagslinien, hänger man ett lodsnöre (snöre med en sten eller annan tyngd i nedra ändan) vid en trädgren, takränna eller annat högt fäste, eller heldst vid takändan och östra eller vestra hörnet af en någorlunda hög manbyggnad, så att snöret hänger oskyndt mot norra och södra sidan af himlahalvvet samt med sin tyngd vid pass en aln från jordytan; derefter ställer man sig så att snöret synes betäcka polstjernen, och väntar till karlvagnens bakersta tistelstjerna (kallad Alioth), som är näst intill öfra framhjulet, på en gång med polstjernen bortskymmes af snöret. I samma ögonblick låter man en annan person gå fram i denna linia med en lykta, och sätta den så att snöret täcker polstjernen, bakersta tistelstjernen och ljuset i lyktan, på en och samma gång. Der ljuset eller lyktans midt städt, nedslås en rät stör, efter hvilken och snöret en linia uppstakas; denna är middagslinien. Är det månljust behöfves ej lykta, utan en rät stör nedsättes i lyktans ställe, och linien uppstakas med räta störar, som förut är nämndt. På det snöret måtte hänga fullkomligt lodrät och stilla, väljer man lugnt väder till denna förrättning; i blåst duger det alldeles icke. Äfven är det bättre ju längre från snöret man står, då man sigtar på detta och stjernorna; hvilket dock beror på snörets längd och höjden der det är fästadt.

Sedan man sålunda fått middagslinien gifven, låter man snöret och störrarne stå till nästföljande middag då solen skiner klart. Man gifver då akt på när snörets och de lodrät nedsatta störrarnas skuggor falla i en enda rät linia med störrarnas nedra ändar; och i ögonblicket, då detta sker, gifver man, genom rop, tecken åt en person, som, inne i rummet uti ett mot söder beläget fönster, genast punkterar

eller drager linier utmed den skugga fönsterposten kastar på undre trädet af fönsterkarmen, så har man middagslinien inflyttad. Behöfver man sedan ställa klockan någon gifven dag, så ser man efter i almanachen under midd. huru mycket klockan skall visa då solen är i middagslinien samma dag, samt ställer klockan på angifven timme och minut just när skuggan faller jemt med den uppdragna linien i fönstret.

Ofvannämnde sätt att med lodsnöre, efter polstjernen och stjernen Alioth, finna middagslinien eller sanna nord- och syd-strecket, är äfven användbart när man vill undersöka kompassens missvisning; men ombord på fartyg låter detta sig göra endast då fullkomligt lugn herrskar i både hafvet och luften.

Vore polstjernen midt i polpunkten, så behöfde man icke taga någon annan stjerna till hjälp vid middagsliniens utmärkande; men nu befinner hon sig vid pass 1½ grad från polen, hvadan hon nödvändigt måste vara antingen rakt under eller öfver polpunkten, då middagslinien utmärkes, så vida denna skall blifva säker.

I den ställning, som behöfves för middagsliniens utstakning, befinna sig stjernorna omkring följande tider.

Den 24 augusti . . .	kl. 2 förmiddagen.
„ 24 september . . .	midnatten.
„ 24 oktober . . .	kl 10 eftermiddagen.
„ 24 november . . .	„ 8 e. m.
„ 24 december . . .	„ 6 e. m.
„ 24 januari . . .	„ 4 e. m.

Häraf ser man att stjernorna, med hvarje månad, kommer 2 timmar tidigare i middagslinien, hvilket för hvarje dag gör vid pass 4 minuter, samt på ett år ett helt dygn. Tiden för en stjernas återkomst till middagslinien från det hon sist var der kallas ett stjerndygn, och tiden för solens återkomst till samma linia från hennes förra vistelse der ett soldygn. Häraf följer att ett allmänt år har 365 soldygn 366 stjerndygn, samt ett skottår 366 soldygn och 367 stjerndygn. Stjerndygnet är lika med tiden för jordklotets rullning kring polerna eller axeln. (Gottl. L. T.)

— Min gynnare, herr generalen, skänkte mig officersfullmakten i konungens namn och gaf mig den försäkran, att ytterligare tänka på mig vid nästa befordran.

— Väl för er, att ni står i så hög gunst, — sade den dristiga flickan. — Men hvad angår det oss? Eller tror ni kanske, att denna underrättelse fögnat oss?

— Jag tror mig ega rätt till detta hopp. Var jag icke fordom er lekbroder, och tillhörde vi icke ett och samma fädernesland?

— Hvilket ni förrådt! — svarade Maria med bitterhet.

— Äro vi icke åter landsmän? Har ni icke erkänt vår store Ludvig som rättmätig herre?

— Låtom oss lemna det, herr kapten! — sade borgmästaren, som ville afbryta samtalet. — Säg, hvad som förförligt för er till oss. Har ni kanske från herr generalen något uppdrag, som angår staden?

— Det är icke på herr generalens befallning, jag är här, utan på hans tillstyrkan . . . Er son är död!

— Ty värr! — suckade den bedröfvade fadren.

— Det smärtar mig, — fortfor skrymtaren, — att jag måste vidröra denna sträng, ty äfven jag älskade den unge mannen, och hade icke en oväntad död bortryckt honom, hade vi säkert blifvit vänner. Men det skulle ej så vara, och vi måste finna oss i det oundvikliga.

— Jag får tacka för ert deltagande. Men hvartill tjenar det, att ni åter upprifver det sår, som redan var på väg att gro igen? . . . Kom till saken, om jag får. be!

— Herr borgmästare! — sade den oförskämde, — vi äro begge födde i denna stad; mina föräldrar voro hederliga borgare och använde mycket på min uppfostran. Jag hänlede lyckliga pojkar, ty vi bodde i närheten af domkyrkan, och jag hade härigenom tillfälle, att ofta se och leka med tornväktarens lilla dotter. Maria var ett älskligt barn och förrådde redan tidigt ett sällsynt förstånd, som öfverflyglade oss alla. Som barnet hade varit så blef ock jungfrun! Jag såg henne vexa upp; den herrliga knoppen utvecklade sig till den skönaste blomman . . . hon blef mig dyrbar?

— Då måste ni på grund af ert uppförande hemligt taga till flykten och återvända som fosterlandsförrädare till edra hederliga föräldrars graf! — föll Maria, upplamad af vrede, honom i talet.

— Låtom oss lemna det, mamsell! Det har redan of- ja hänt, att ett öfradt lands invånare sedan prisat sig lyckliga. Hvad har ni väl förlorat genom ert lands införlifvande med Frankrike? Det är ännu icke åtta år sedan det gamla Strassburg ställde sig under vår store konungs beskydd. Befinner det sig icke dervid väl? bör det icke känna sig stolt öfver att vara en del af det stora hela? och är icke Rhenströmmen den naturliga gränsen mellan Frankrike och Tyskland, skiljeväggen; som delar de begge länderna?

— Hvarken berg eller dalar, — svarade Maria med entusiasm, — hvarken floder eller strömmar kunna beteckna den gräns, som skiljer vårt fädernesland från Frankrike! Det är språk och seder, som skilja nationerna.

(Forts.)

Synens verktyg i nittonde århundradet.

Näsklämman (pince-nez).

Glasögon quand même.

Ballet-kikare.

Eröfringsbatteri eller sidoinstrument.

Härmed följer Romanbihanget: "Genom Strid till Frid," pag. 217—224.